

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 14. broj

2. travnja 2026.

cijena 300 Ft

Sretan Uskrs!

FOTO: BETA

5. stranica

Predstavljena državna hrvatska lista

3. stranica

„Usta moja, opjevajte“

7. stranica

Predstavljanje knjige Orsolye Péntek

10. stranica

Ulaganje

Nedavno je u Pomurju počeo po meni vrlo važan hrvatsko-mađarski projekt u kojem posebnu pozornost dobivaju sve vrijednosti koje čine hrvatsku nacionalnu manjinu – hrvatski jezik, tradicija, običaji, baština i suradnja s matičnom domovinom. Riječ je o manjem projektu u koji su uključene civilne udruge te hrvatske odgojno-obrazovne ustanove s obiju strana granice, a u okviru suradnje ostvaruje se mnogo zajedničkih programa radi njegovanja hrvatskih tradicija. Na početnoj konferenciji voditelj projekta rekao je da su pri prijavi programa neki mislili kako taj projekt nije baš vrijedan jer se ne ostvaruju nikakve investicije, nema nikakvih građevinskih ulaganja, nego sadržava „samo“ neke programe koji zahtijevaju puno posla zbog mobiliziranja ljudi. Posebno mi je drago što se voditelj nije pokolebao i što se odlučio za projekt u kojem je upravo jedno od najvrednijih ulaganja ulaganje u ljude, u mlade naraštaje, ulaganje u održivost vrijednosti koje su stoljećima njegovali i čuvali naši predci i predavali ih mlađim naraštajima.

Ima li vrednijeg ulaganja od ulaganja u čovjeka? Nažalost, današnji svijet previše se koncentrira na materijalna dobra, na materijalni profit, i sve više zanemaruje upravo ono bez čega se materijalna dobra ni ne mogu stvarati, a to su priroda i čovjek. Bez blagodati prirode danas mnogo toga ne bi postojalo, a bez čudesnog čovjekova uma ne bismo imali najmodernije zgrade, strojeve, prometala... Mogli bismo do beskraja nabrajati. Iza svega toga stoji čovjek – koji razmišlja, osjeća, koji je društveno biće i koji savršena rješenja uspijeva pronaći upravo surađujući s drugima. Vjerujem da je ulaganje u čovjeka najisplativije i najdugoročnije ulaganje, ulaganje koje jamči održivost u razvoju bilo kojeg područja.

Prekogranični projekt u kojem će sudjelovati mnogo ljudi koji će zajedničkim snagama pripremati, usuglašavati, ostvarivati programe na zadovoljstvo mnogih ljudi, stvarajući povoljno okruženje, nama Hrvatima u Mađarskoj pruža veliku priliku za razvijanje hrvatskog jezika i daje podršku u očuvanju samobitnosti. U prekograničnoj suradnji to doprinosi i dobrosusjedskim odnosima dviju zemalja.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„MOL tvrdi da Janaf to čini unatoč tomu što prema sankcijama EU-a Mađarska i Slovačka mogu nabavljati rusku sirovu naftu koja nije obuhvaćena sankcijama i morskim putem ako naftovod Družba nije u funkciji.“

Energetske nesuglasice između Mađarske i Hrvatske traju već dva desetljeća. Sve je počelo prodajom dionica lne mađarskom MOL-u. Dionice je prodala hrvatska vlada. Mađarski MOL drži 49,08 % temeljnog kapitala društva INA. Time je MOL najveći pojedinačni dioničar, hrvatska država posjeduje 44,84 % dionica, a preostalih 6,08 % drže institucije i privatni investitori.

I tako, nakon što je izgubila lnu, hrvatska je vlada tamo negdje 2016. godine odlučila vratiti je u svoje vlasništvo otkupom cjelokupnog udjela koji u njoj ima MOL, i to nakon što je Hrvatska izgubila u postupku koji je pokrenula protiv MOL-a pred arbitražnim sudom Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo u Ženevi. Ali stvar se nije maknula s mrtve točke, a MOL je postao gospodarski gigant s interesima u Slovačkoj, Mađarskoj, Hrvatskoj i, najnovije, Srbiji. Ali tko je kriv što Mađarska mora nema. Hrvatska ima Janaf, koji je u veljači 2026. predmet spora hrvatske vlade i MOL-a.

MOL i Slovaft 4. ožujka podnijeli su formalnu pritužbu Glavnoj upravi za tržišno natjecanje Europske komisije u kojoj tvrde da Janaf zloupotrebljava svoj monopolistički položaj. MOL podsjeća kako su 27. siječnja 2026. godine prekinute isporuke sirove nafte Mađarskoj i Slovačkoj preko naftovoda Družba. Naftovod je otada izvan pogona, što znatno povećava ovisnost kopnenih rafinerija u srednjoj i istočnoj Europi o Janafu kao jedinog održivoj ruti, kaže MOL.

Nadalje, tvrdi da Janaf ima monopol nad opskrbom mađarskih i slovačkih rafinerija naftom koja dolazi s mora te da, unatoč činjenici da je u takvim slučajevima opskrba tih dviju zemalja ruskom sirovom naftom dopremljenom morskim putem dopuštena i u skladu sa sankcijama EU-a i SAD-a, Janaf odgađa njezino prihvaćanje pozivajući se na dodatne pravne provjere.

MOL tvrdi da Janaf to čini unatoč tomu što prema sankcijama EU-a Mađarska i Slovačka mogu nabavljati rusku sirovu naftu koja nije obuhvaćena sankcijama i morskim putem ako naftovod Družba nije u funkciji.

Dodaje da je od prekida isporuke Družbom više puta zatražio od Janafa potvr-

du da će preuzeti teret sirove nafte ruskog podrijetla dopremljen morskim putem koji je zakonito uvezen u skladu s pravilima sankcija EU-a i SAD-a, ali da se to nije dogodilo.

Prema tumačenju MOL-a pravo tržišnog natjecanja Europske unije kaže da je tvrtka koja ima monopol nad energetsom infrastrukturom u dominantnom položaju. Prema mišljenju MOL-a i Slovafta Janaf zloupotrebljava svoj dominantni položaj.

U pismu upućenom Europskoj komisiji MOL i Slovaft tvrde i da Janaf od 2022. godine naplaćuje tri do četiri puta veću cijenu od poštene tržišne cijene za transport.

No, Hrvatska je više puta istaknula da je Janaf spreman MOL-ovim rafinerijama u Mađarskoj i Slovačkoj isporučiti dovoljne količine neruske sirove nafte po konkurentnim cijenama.

MOL-ov prigovor da su Janafove transportne tarife previsoke Janaf je otklonio ističući da MOL Grupa pokušava stvoriti privid opravdanja za vlastiti uvoz diskontirane ruske nafte na kojoj ostvaruje oko milijardu eura dodatnog profita godišnje. Razlika u ukupnoj cijeni sirove nafte ne proizlazi iz transporta, nego iz činjenice da je ruska sirova nafta oko 30 posto jeftinija od neruske, rekao je Janaf ističući da cjevovodni transport sudjeluje tek s nekoliko postotaka u ukupnoj cijeni nafte i nije odlučujući čimbenik. Janaf ima kapacitete za opskrbu rafinerija u Mađarskoj i Slovačkoj i može transportirati do 15 milijuna tona nafte godišnje, što je više nego dovoljno za potrebe rafinerija u objema zemljama.

„Vrijeme je da se svi u Europskoj uniji odmaknu od ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima, a Mađarska i Slovačka potpuno iskoriste postojeću infrastrukturu koja omogućuje sigurnu i stabilnu opskrbu iz alternativnih izvora. To i čine jer neruska nafta trenutačno normalno teče kroz Janaf prema MOL-ovim rafinerijama. Hrvatska ima rješenje. Janaf ima kapacitet. Izgovori se svakodnevno mijenjaju, ali svima je jasno da više ne drže vodu“, napisao je ministar gospodarstva u hrvatskoj vladi na X-u.

Branka Pavić Blažetin

Koordinacijski sastanak bačkih Hrvata u Baji

Predstavljena državna hrvatska lista na parlamentarnim izborima

U organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji, Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije te nositelja liste Hrvatske državne samouprave na parlamentarnim izborima u Baji je 12. ožujka održan Koordinacijski sastanak o izborima za glasnogovornika Hrvata u Mađarskoj.

Gosti tribine bili su nositelj liste Ivan Guban, aktualni predsjednik HDS-a, i predstavnica bačkih Hrvata s liste Angela Šokac Marković. Sastanku je nazočilo tridesetak bačkih Hrvata iz gotovo svih bačkih naselja. Nazočne je srdačno pozdravio ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković, koji je ukratko predstavio i najavio ovogodišnje programe bačkih Hrvata. Predsjednik SHM-a Joso Ostrogonac kratko je govorio o obilježavanju 35. obljetnice Saveza Hrvata u Mađarskoj i prigodnim izdanjima te najavio godišnju Skupštinu udruge 9. svibnja u baranjskoj Salanti. Nazočnima se obratio i predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske samouprave Joso Šibalin izvijestivši nazočne o radu i programima te uzornoj suradnji bačkih hrvatskih samouprava.

Sudionici koordinacijskog sastanka u Kulturnom centru bačkih Hrvata

Okupljene je zabavljao Orkestar „Čabar“

U nastavku je nositelj hrvatske liste na parlamentarnim izborima 12. travnja ove godine Ivan Guban predstavio listu na kojoj su još: 2. Angela Šokac Marković, 3. dr. Andrija Handler, 4. Marija Vargović, 5. Stipan Đurić i 6. Robert Ronta. Uz planove za predstojeći četverogodišnji mandat glasnogovornika Hrvata u Mađarskoj pozvao je okupljene da potaknu članove hrvatske zajednice da se u što većem broju upišu na popis hrvatskih birača i iziđu na izbore. Naglasio je kako želi redovito posjećivati hrvatske regije, pomagati radu hrvatske zajednice, slušati mišljenja, primjedbe i prijedloge.

Dio sudionika iz Kalače

Predstavio se nositelj hrvatske parlamentarne liste Ivan Guban

Uslijedio je nevezani razgovor i druženje okupljenih, a sastanak je uljepšao bajski Orkestar „Čabar“.

Uoči koordinacijskog sastanka u Kulturnom centru upriličeno je potpisivanje ugovora o suradnji Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije i mjesnih hrvatskih samouprava koja se ostvaruje posredstvom i uz potporu Hrvatske državne samouprave.

S. B.

Dan narodnosti i Dan vrijednosti u Kapuváru

U Kapuváru je 14. veljače u sklopu Festivala „Böllérmáj” održan županijski Dan narodnosti i Dan vrijednosti. U programu su se predstavile narodnosti koje žive u županiji prikazavši dio svoje kulture i tradicije, dok se publika mogla upoznati i s „blagom” iz županijskog registra vrijednosti. U festivalskom šatoru postavljena je i manja izložba.

U sklopu svečanosti uručena je i nagrada Đursko-mošonsko-šopronske županije „Za služenje županiji” u narodnosnoj kategoriji. Priznanje se dodjeljuje pojedincima koji se ističu u očuvanju kulture narodnosti, njegovanju materinskog jezika i zaštiti njihovih prava. „Na prijedlog Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije nagrada je dodijeljena ravnateljici koljnofske škole Mihovila Nakovića Ágnes Sárközi”, izjavila je predsjednica samouprave Marija Pilišić.

Nagradu su laureatkinji uručili predsjednik županijske skupštine György Hámori i potpredsjednik županijske skupštine te predsjednik Povjerenstva za registar vrijednosti Péter Pető.

Ágnes Sárközi već 40 godina djeluje u obrazovanju, od čega 25 vodi danas dvojezičnu Osnovnu školu i čuvarnicu Mihovila Nakovića u Koljnofu. Svojim dosljednim stručnim radom i predanim vodstvom za služila je dobiveno priznanje. Zahvaljujući

Ágnes Sárközi

njezinu angažmanu predmetnu nastavu hrvatskoga jezika zamijenio je dvojezični model, što je predstavljalo važan stručni iskorak. Poznata je po predanosti učenju, inovativnosti i motiviranju nastavnika, a na nacionalnoj razini dala je važan doprinos razvoju narodnosnog obrazovanja. Stručnost, osobni integritet i predanost obilježavaju njezin rad, istaknuto je u laudaciji.

Kao stručnjakinja za narodnosno obrazovanje sudjelovala je u radu na kurikularnim dokumentima, bila je angažirana

kao obrazovna stručnjakinja i savjetnica te je pružala potporu drugim narodnosnim ustanovama. Poticala je kolege na dodatna usavršavanja, polaganje jezičnih ispita i stjecanje novih kvalifikacija, čime je pridonijela podizanju razine stručnog rada škole.

Nagrada joj je dodijeljena za dugogodišnji predani rad, razvoj hrvatskoga narodnosnog obrazovanja i jačanje uloge materinskoga jezika u školi i zajednici. Svečanost u Kapuváru tako je, uz predstavljanje narodnosti i županijskih vrijednosti, bila i priznanje jednom životnom radu posvećenom obrazovanju i očuvanju jezika. U Kapuváru su se predstavila, među ostalim, naselja Bizonja i Kemlja – u kojima živi znatan broj pripadnika hrvatske zajednice i u kojima djeluju hrvatske narodnosne samouprave. Oni su na svojim štandovima i sudjelovanjem u programu predstavili hrvatsku narodnosnu kulturu. Nastupili su Pjevački zbor „Mali Dunaj” i KUD „Konoplje” iz Kemlje.

Andraš Kovač i BPB • Foto: Cs. K. A.

III. SUSRET NARODNOSNIH PEDAGOGA

Uz potporu Vlade Mađarske ove je godine treći put organiziran Susret narodnosnih pedagoga. Sudionike trodnevnog programa koji se održava u Gárdonyu (Tóparti Közösségi Szálláshely) na svečanom otvaranju prvoga dana, 6. ožujka, pozdravio je državni tajnik za crkvene i narodnosne odnose u Uredu predsjednika vlade Miklós Soltész.

Kako donosi MTI, on je tom prigodom istaknuo kako se „broj narodnosnih institucija gotovo deset puta povećao”.

„U posljednjih 12 godina broj institucija koje održavaju narodnosti u Mađarskoj gotovo se deset puta povećao”, rekao je Miklós Soltész u Gárdonyu na III. Susretu narodnosnih pedagoga. Dodao je da se u tim institucijama odgaja i obrazuje oko 20 tisuća mladih, a u njihovu radu sudjeluje ukupno 2657 zaposlenika.

Prema njegovim riječima na početku je glavni zadatak bio ustaviti gubitak jezika odnosno nestajanje jezika predaka te rasipanje narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Kako bi se to postiglo, ojačana je uloga narodnosnih pedagoga, a održavanje obrazovnih institucija povjereno je narodnosnim samoupravama. Tako su nastale institucije s nacionalnim područjem djelovanja, a narodnosti su preuzele održavanje vrtića i škola i u manjim naseljima. „Dok ih je na početku bilo 12, danas ih je već 112”, istaknuo je državni tajnik.

„Posjetio sam sve te škole. Svagdje su provedene obnove i proširenja – bilo da je riječ o modernizaciji grijanja, energetske ulaganjima ili izgradnji sportskih dvorana. Za to je bila potrebna suradnja lokalnih predstavnika, narodnosnih čelnika i pedagoga”, rekao je Soltész. Dodao je i da su plaće zaposlenih u tom području znatno povećane u tri faze, a djelatnici u narodnosnom obrazovanju dobili su i dodatne potpore.

Dio nazočnih

„Ovu izgradnju želimo nastaviti, ali to možemo učiniti samo ako vlada mir u zemlji i u Europi. Nadam se da će tako i ostati”, naglasio je državni tajnik.

Tijekom susreta učitelji koji predaju u narodnosnim školama u Mađarskoj imali su priliku u neformalnim razgovorima i interaktivnim aktivnostima upoznati posebnosti pojedinih narodnosti, poslušati predavanja o izazovima suvremenog doba te sudjelovati u turističkim programima.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Miklós Soltész (Facebook)

POMURSKE „ČRLENE“ I MEĐIMURSKE „ČRNE“ PISANICE

Približavanjem Uskrsa u hrvatskim se zajednicama često organiziraju radionice izrade tradicionalnih pisanica upravo onako kako se to činilo prije dva stoljeća. Šaranje pisanica i danas je omiljena aktivnost i lako se prenosi na mlađe naraštaje. Kako se običaj šaranja pisanica širio preko rijeke Mure te koje su sličnosti ili razlike između pomurskih i međimurskih pisanica, naučili su sudionici radionice u Sumartonu koja je ostvarena 14. ožujka u sklopu europskog projekta „Zajedničke tradicije iz prošlosti koje povezuju generacije s obje strane Mure“, hrvatsko-mađarskog prekograničnog Interregova programa. Način izrade pomurske pisanice predstavila je Piroska Körmendi, a međimurske Biserka Vučenik.

Budući da je kod Hrvata duboko ukorijenjeno kršćanstvo, njihova se vjera očituje preko bogate tradicije i običaja. Uskrs je najveći kršćanski blagdan i njime vjera dobiva smisao, tj. nadu u vječni život. Sama pisanica simbol je života, ponovnog rađanja, ciklusa obnavljanja. Pomurski su Hrvati sačuvali do danas izradu uskrasnih pisanica, što je omiljeno i među mlađim naraštajima. Tradiciju izrade na sumartonskoj radionici predstavila je Piroska Körmendi, a tradiciju međimurske Biserka Vučenik.

Obje vrste pisanica izrađuju se voskom i „kičicom“ koja se pravi od tvrde grančice na koju se pričvrsti tanka žica prethodno nanizana na tanak klin tako da dobije oblik spirale. Kad se spirala umoči u vosak, ona pokupi malo voska koji ispušta dok se njom piše. Tako se na jajetu može povući tanka crta i pisati različite minte. To se radi podjednako i na lijevoj i na desnoj obali rijeke Mure. Pri pisanju jaja kičicom ono se podijeli na dvije polovice i kod međimurskih i kod pomurskih Hrvata, međutim drukčije su minte i boja pisanica.

Sudionici prate izradu pisanica gđe Vučenik

Baka, tata i unuka zajedno su radili

Dok pomurski Hrvati imaju mnoštvo motiva (ručnik, bor, grablje, grožđe, tulipan, hrastov list, mica-mace, razne cvjetove), koje obično raspoređuju simetrično na dvije polutke jajeta, međimurski Hrvati na jednu stranu jajeta crtaju cvijeće, a na drugu stranu napišu poruku, npr. „Srećen Vuzem“ ili „Pisanica od srca“. Razlika je i u boji – dok se tradicionalna pomurska pisanica boji crvenom (črlenom) bojom i samo se vidi bijela boja minte, na međimurskoj pisanici cvijeće dobije različite boje, a podloga se boji crnom (črnim) bojom. I jedna i druga boja nose simbol kršćanstva. Crvena simbolizira Kristovu krv, a crna smrt, no proljetni motivi, tj. buđenje prirode, daje im snagu, ponovno rađanje, uskrснуće. U pomurskim krajevima pisanice su se šarale na Veliku subotu, međutim danas se ne drži do dana. Piše se kad se ima vremena, ali većinom u tjednu prije Uskrsa.

Sudionici radionice s obje strane granice u prijepodnevnim su satima pratili izradu pomurske pisanice, a u poslijepodnevnim pak međimurske. Dok su sami radili na pisanicama, slušali su priče o pomurskim i međimurskim uskrsnim običajima te značenju raznih motiva i boja.

„Postupak izrade pisanice počinje iscrtavanjem kontura voskom u raznim bojama na ljuski jajeta, i to uz pomoć drvenog štapića na čijem je vrhu namotan komad bakrene žice oblikovane kao kljun. To nazivamo kičicom, njom se prelazi preko plamena svijeće kako bi se zagrijala i kako bi se u dodiru s pčelinjim voskom dobila tekuća masa za iscrtavanje kontura. Motivi su se uvijek iscrtavali okomito, a vodoravno se ispisuje tekst. Konture se trebaju obojiti – nekad je za to upotrebljavan krep-papir prepun crvene boje koji bi se izrezao i vlažio te stavljao preko konture dok se ne dobije lijep intenzitet boje. U današnje vrijeme moderne domaćice prekrivaju konture flomasterima. Polja između ocrtanih kontura tad se pune voskom, ‘čoskaju’ (jednakom tehnikom kao i iscrtavanje konture). Iscrtana pisanica tad se stavlja u vodu u kojoj je otopljena čađa. To se kuha

Pomurske i međimurske pisanice

dok se jaja ne skuha, a stijenke ne oboje intenzivnom crnom bojom. Kako bi bila sjajna, domaćice su jaja laštale mašću ili slaninom“, rekla je o načinu izrade međimurskih pisanica gospođa Vučenik te dodala kako se nekad na pisanu nedjelju, na nedjelju poslije Uskrsa, održavao običaj „sestrenja i

bratimljenja“. To je također bio običaj i kod pomurskih Hrvata, ali na Uskrсни ponedjeljak.

Na radionici prekrasno su se ispoljili zajednički korijeni hrvatskog naroda s obje strane Mure i utjecaj sredina u kojima su živjeli i žive. No bez obzira na to je li netko živio na lijevoj ili desnoj obali Mure, ovaj put ujedinile su ih pisanice koje su se stoljećima očuvala i na jednoj i na drugoj strani rijeke.

Školsko natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova u Santovu

Već po tradiciji, početkom ožujka Hrvatska osnovna škola u Santovu u okviru Dana hrvatskoga jezika 2026. priredila je Školsko natjecanje u kazivanju hrvatskih stihova. Na natjecanju koje je održano 5. ožujka sudjelovalo je dvadesetak najboljih kazivača od 1. do 8. razreda.

Prema odluci ocjenjivačkog suda – u kojem su bili hrvatski lektor na bajskoj Visokoj školi Józsefa Eötvösa Goran Marjanović, umirovljeni ravnatelj škole Joso Šibalin i ravnateljica škole Marija Žužić Kovač – postignuti su sljedeći rezultati.

1. i 2. razred

- 1 Armin Bojić (Zvonimir Balog: „Intervju s mojom lijevom nogom“)
- 2 György Gábor Gunya (Valentina Tutić: „Kišna glista“)
- 2 Filip Seres (Grigor Vitez: „Neposlušne stvari“)
- 3 Szilvia Kiss (Grigor Vitez: „Nema za mačke škole“)
- 3 Elinor László (Nepoznati autor: „Vjeverica“)

3. i 4. razred

- 1 Lili Csicsor (Stipan Blažetin: „Micko i Gricko“)
- 2 Rebeka Hegedűs (Stjepan Jakševac: „Puž u gradu“)
- 3 Réka Turcsányi (Valentina Tutić: „Zaljubljeni ptičica Neva“)

5. i 6. razred

- 1 Áron Csicsor (Pajo Kanižaj: „Dva lažljivca“)
- 2 Lana Valkai (Mišo Jelić: „Svi na prelo“)
- 3 Áldor László (Ratko Zvrko: „Nogomet u razredu“)

7. i 8. razred

- 1 Zalán Tóth (Ratko Zvrko: „Tvoja staza“)

Dio natjecatelja i najboljih kazivača

Članovi ocjenjivačkog suda: Marija Žužić Kovač, Goran Marjanović i Joso Šibalin

Osvajaci prvih mjesta po kategorijama zastupat će santovačku hrvatsku školu na državnom natjecanju koje će se održati u HOŠIG-u u Budimpešti. U kategoriji 1. i 2. razreda to je Armin Bojić, 3. i 4. r. Lili Csicsor, 5. i 6. r. Áron Csicsor, 7. i 8. r. Zalán Tóth.

Najbolji kazivači Hrvatske škole u Santovu

Bogate nagrade i Hrvatski kalendar 2026.

Sudionici natjecanja

Najbolji kazivači uz spomenice o postignutom uspjehu nagrađeni su lijepim darovima, a Hrvatska samouprava Santova darivala ih je Hrvatskim kalendarom za 2026. godinu.

Natjecanje je priređeno uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

S. B.

„Usta moja, opjevajte“

U organizaciji Povjerenstva za hrvatske vjernike Pečuške biskupije i Hrvatske samouprave Pogana u Poganu je 15. ožujka u mjesnoj crkvi održana korizmena misa na hrvatskom jeziku i prigodni koncert. Događanje se odvijalo pod geslom „Bog ne gleda kao što gleda čovjek: čovjek gleda na oči, a Gospodin gleda što je u srcu“.

Zborovi iz Kukinja i Pogana

Već drugu godinu zaredom Povjerenstvo za hrvatske vjernike Pečuške biskupije jedan od svojih programa vezuje uz selo Pogan. Mala je hrvatska zajednica u Poganu, što je pokazala i ova sveta misa. Na njoj su sudjelovali Anica Radić i njezina kći Anica, Aga Dargovac, Ljubica, predstavnici Hrvatske samouprave Pogana, nekoliko djece te nekolicina članica Zbora „Snaše“ koje žive u Poganu. Organizatori su poslali poziv i oglasili događanje, no uz spomenute – nekoliko vjernika iz Kukinja i Vršende te nas nekolicinu iz Pečuha, drugih je bilo tek nekoliko. Misi je nazočio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Dio nazočnih

Svetu misu na hrvatskom jeziku predvodio je sigetski župnik i voditelj Povjerenstva za hrvatske vjernike Pečuške biskupije Gabrijel Barić, a pjevanje su predvodili pjevači dvaju zborova – Zbora „Snaše“ iz Pogana i Mješovitog zbora KUD-a „Ladislav Matušek“ iz Kukinja uz pratnju orkestra KUD-a „Ladislav Matušek“.

Poganskom crkvom odzvanjala je molitva na hrvatskom jeziku i pjevanje crkvenih

napjeva na hrvatskome. Zbor „Snaše“ uvijek-bala je Vera Šajnović, a Mješoviti zbor KUD-a „Ladislav Matušek“ vodi Mira Grišnik.

Nakon svete mise slijedio je prigodni koncert. Počeo je izvedbom hvalospjeva u čast Svetoga Križa „Usta moja, opjevajte“. Polusatni koncert unio je među sve nazočne dio korizmenoga ozračja i pridonio duhovnoj pripravi za blagdan Uskrsa.

Crkva Kraljice mira u Poganu sagrađena je 1991. godine za vrijeme župnika Stjepana Zagorca. Nad oltarom se nalazi slika Gospe Međugorske s međugorskim krajolikom, dok je na zidu slika svetoga Martina, zaštitnika sela. Kermez sv. Martina Hrvati u Poganu slave 11. studenoga.

Crkva je sagrađena usred nekadašnjega i današnjega groblja te svojom ljepotom dominira mjestom u kojem se nalazi. Pogan pripada rimokatoličkoj župi u Mišljenu (Kozármisleny) na čijem je čelu župnik Zsolt Czigliányi.

Župi Mišljen pripadaju sljedeća naselja: Áta, Egerág, Kisherend, Kozármisleny (Mišljen), Lothárd (Lotard), Magyarsarlós (Šaroš), Pécsudvard (Udvar), Peterd, Pogány (Pogan), Szemely (Semelj) i Szókéd (Sukit). U Mišljenu, Lotardu, Šarošu, Udvaru, Poganu, Semelju i Sukitu djeluju hrvatske narodne samouprave, a u tim mjestima još uvijek žive Hrvati katoličke vjere.

U Pečuškoj biskupiji tek su dvije župe s hrvatskim vjernicima na čijem je čelu župnik koji zna služiti misu na hrvatskom jeziku – župa Martinci i župa Mohač. Župa Martinci jedina je župa koju možemo nazvati i hrvat-

Molitvenik i pjesmarica

skom župom s obzirom na broj i učestalost svetih misa na hrvatskom jeziku. U ostalim slučajevima riječ je uglavnom o prigodnim misama.

U Pečuhu, gdje živi najveći broj Hrvata, sveta misa na hrvatskom jeziku održava se tek jednom mjesečno. Odlaskom u mirovinu župnika harkanjanske župe zasad su prestale mjesečne mise na hrvatskom jeziku u tom mjestu. Jedanput mjesečno sveta misa na hrvatskom jeziku služi se u franjevačkoj crkvi u Mohaču, a odnedavno se jedanput mjesečno misa na hrvatskom jeziku održava i u Salanti, koja pripada harkanjskoj župi.

U ostalim mjestima mise na hrvatskom jeziku održavaju se uglavnom prigodno – najčešće jedanput, u boljem slučaju dvaput godišnje, uz Hrvatski dan u organizaciji mjesnih hrvatskih samouprava ili uz neko veće okupljanje, susret ili koncert crkvenih zborova.

Dio nazočnih

Vjerski život Hrvata na materinskom jeziku danas je vrlo slab. Sve je manje vjernika koji imaju priliku moliti i sudjelovati u obredima na hrvatskom jeziku. Uz spomenute mise i drugi obredi na hrvatskom jeziku uglavnom su prigodnog karaktera te nisu redoviti dio vjerskoga života Hrvata u Mađarskoj.

Sвета misa na hrvatskom jeziku za Hrvate u Mađarskoj ima posebno značenje jer nije samo vjerski čin nego i snažan politički izraz očuvanja jezika, identiteta i zajedništva. U molitvi na materinskom jeziku susreću se vjera, tradicija i svijest o pripadnosti hrvatskom narodu. Upravo zato svaka misa na hrvatskom jeziku predstavlja dragocjenu priliku da se i u crkvenom životu očuva ono što je stoljećima oblikovalo duhovni i kulturni identitet Hrvata na ovim prostorima. Ali, nažalost, vjernika je sve manje i manje.

Branka Pavić Blažetin

Prvi javni spomenik bačkih Hrvata u Mađarskoj – poprsje Ante Evetovića Miroljuba u Aljmašu

*„Hrvatskoga roda ja sam pjesnik
I svećenik božijeg oltara.”*

Moje zvanje

Prvi javni spomenik bačkih Hrvata u Mađarskoj – poprsje hrvatskoga pjesnika Ante Evetovića Miroljuba u Aljmašu – na inicijativu mjesnog Bunjevačkog „Divan kluba” postavljeno je 1988. godine u parku kraj župne crkve Uzvišenja Svetog Križa. Kopija subotičkog poprsja iz 1936. godine djelo je velikog hrvatskog kipara Ivana Meštrovića. Na postolju (stupu) stoji ANTE MIROLJUB / EVETOVIĆ, a na poledini IVAN MEŠTROVIĆ.

Pjesnik i svećenik bačkih Hrvata rođen je u Aljmašu 12. lipnja 1862. godine, a umro je 24. veljače 1921. godine u Valpovu, gdje je i pokopan. Svoje pjesme objavljivao je u bunjevačkohrvatskom listu „Neven” i bunjevačko-šokačkom kalendaru „Danica” te u onodobnim hrvatskim književnim časopisima, među ostalim i u najuglednijem, Vijencu. Upravo u tom časopisu objavljena je zasigurno najljepša njegova pjesma, „Jorgovane, jorgovane”, koju je uglazbio F. S. Vilhar.

Za života mu je objavljena samo jedna zbirka pjesama – „Sretni i nujni časi” (Osijek, 1908.), a posmrtno dvije: „Iz pjesama Ante Evetovića Miroljuba” (Osijek, 1931.) i „Spomen izdanje pjesama Ante Evetovića Miroljuba” (Subotica, 1931.). „Sabrane pjesme” Ante Evetovića Miroljuba u ediciji Hrvatski književnici u Mađarskoj, koje je priredio dr. Marin Mandić, objavljene su 2001. godine u nakladi Izdavačke kuće „Croatica”. U knjizi je objavljen rad Stjepana Velina „Život i pjesništvo Ante Evetovića Miroljuba” i Bibliografija Miroljubovih pjesama.

U organizaciji Hrvatske samouprave Aljmaša bunjevački Hrvati u Aljmašu u povodu obljetnice njegova rođenja u lipnju prisjećaju ga se svake godine misnim slavljem, malim programom i kazivanjem njegovih stihova te svečanim polaganjem vijenaca.

S. B.

TRENUTAK ZA PJESMU

*Željela bih biti krotka
pred sudbinom kao more*

*I kupiti joj vjetar,
Sunčan obruč snova,
Željela sam kao more
Mnogo topline za moj glas
Zaleđen na dnu opake noći,
Željela sam i tražila
Okomite sjene na mom
tijelu
Malo umora u mojoj kosi
I jedno sasvim malo sunce
Za moje oči
Nagnute u sebe,
Kao more,
Željela sam
I zaustavila
Krhki stroj srca,
Koji postavlja zamke
Nalik na magične predjele,
I koji opominje ove zjene
Da ne lutaju neumitnim
nebom,
Kao more.*

Irena Vrkljan

U Samostanu sv. Frane pronađena najstarija inkunabula u Hrvatskoj

Kako donosi Hina, gvardijan Samostana sv. Frane u Zadru fra Stipe Nosić 19. siječnja pronašao je najstariju inkunabulu u Hrvatskoj, za koju se dugo smatralo da je izgubljena. O svojem otkriću 22. siječnja izvijestio je javnost.

„Uz stotinjak inkunabula koje se nalaze u našim franjevačkim samostanima ova je najstarija, a riječ je o fragmentu od samo četiri stranice latinskog teksta Biblije (Vulgate) koja je 1462. godine tiskana u Mainzu u tiskari Johannesa Fusta i Petera Schöffera“, kazao je fra Nosić. Objasnio je da je ta dva lista otisnuta na pergameni u samostanskoj knjižnici još 1916. registrirao antikvar i bibliofil Ernst Philip Goldschmidt iz Beča.

„Tu inkunabulu u svojoj knjizi ‘Inkunabule u Narodnoj Republici Hrvatskoj’ naveo je i Josip Badalić sa signaturom knjižnice sv. Frane ‘1 – 8’. O inkunabuli su pisali i Šime Jurić i Vatroslav Frkin 1985. i 1990. godine, ali ne zna se jesu li je uistinu i vidjeli.“

Istaknuo je i da franjevci, koji su posljednjih dvadesetak godina živjeli u samostanu sv. Frane u Zadru, također nisu znali gdje se ona nalazi. „Zbog toga su i zadarski konzervatori u inventar umjetnina samostana, koji su radili 2010. godine, za nju napisali da nedostaje“, dodao je.

Pronađeni fragmenti sadržavaju ulomak iz proroka Amosa i list iz Evanđelja po Marku s ručno oslikanim inicijalima u crnoj i crvenoj boji, što je karakteristično za najranije tiskane knjige.

Ova inkunabulu za hrvatsku je kulturu neprocjenjiva jer se svagdje navodi kao najstarija tiskana knjiga u Hrvatskoj.

Hrvatski kalendar 2026. predstavljen u Pečuhu

U organizaciji Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ i Hrvatskog kluba „August Šenoa“ 22. veljače u Hrvatskom klubu „August Šenoa“ promoviran je Hrvatski kalendar 2026. Okupljene je pozdravio domaćin, voditelj Hrvatskog kluba „August Šenoa“ Mišo Šarošac – među njima posebno generalnog konzula Dragu Horvata, predsjednika HDS-a Ivana Gugana te voditeljicu Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ Timeu Šakan-Škrilin i urednicu Hrvatskog kalendara 2026. Branku Pavić Blažetin. Posebno je zahvalio Ženskom pjevačkom zboru „August Šenoa“ na sudjelovanju u promociji.

S urednicom Hrvatskog kalendara 2026. Brankom Pavić Blažetin razgovor je vodila Timea Šakan-Škrilin, a glazbeni okvir osigurao je Ženski pjevački zbor „August Šenoa“.

Branka Pavić Blažetin naglasila je važnost i značaj kalendarskog štiva u životu Hrvata u Mađarskoj, kojima je namijenjen i kalendar za 2026. godinu. Bogati sadržaj na 220 stranica prilagođen je raznolikim interesima i uzrastima. Kalendar je podijeljen u 11 poglavlja: „Kalendarij“, „Politika i društvo“, „Povijest i baština“, „Vjera“, „S vrha pera“, „Ljudi i krajevi“, „Za djecu i mladež“, „Putopis“, „Školstvo“, „Hrvatska knjiga“ i „Zrcalo“. Četrdesetak autora potpisuje napise, a među njima su brojni napisi i na govornom Hrvata od Gradišća do Bačke.

Branka Pavić Blažetin nazvala je kalendar škrinjom. „Hrvatski kalendar naša je škrinja – škrinja u koju svake godine pažljivo polažemo slova, riječi, rečenice, napise i fotografije te ih kao dragocjene niti utkane u zajedničku tkaninu čuvamo i prenosimo dalje. I ove smo godine, kao i prethodnih desetljeća, svi mi koji smo slagali i oblikovali ovu ‘škrinju od papira’, Hrvatski kalendar, pokušali u nju staviti ono što je vrijedno i što ostaje. Upravo je zato Hrvatski kalendar naša škrinja i ovim Hrvatskim kalendarom potpisujemo trideset i petu škrinju, trideset i peto izdanje kalendara koji je prvi put ugledao svjetlo dana 1991. godine.“

U tih trideset i pet škrinja čuva se neprocjenjivo blago – blago koje se ne baca, nego se čuva u škrinji koju otvaramo prepoznajući dio sebe. Radujemo se tome. Dokle god se škrinja otvara, dokle god ima tko čitati, pamtit i prenositi, naš hrvatski jezik živi. A s njim i sve ono što čini naš mali, ali postojani hrvatski svijet u Mađarskoj. U svakoj stranici, u svakoj fotografiji i svakom imenu zapisano je ono što jesmo: zajednica koja pamti, govori, stvara i vjeruje. Dokle god čuvamo svoju škrinju, čuvat ćemo i svoje ime, svoj jezik i svoje srce – hrvatsko srce u Mađarskoj.“

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ na predstavljanju Hrvatskog kalendara 2026.

Predstavljanje knjige Orsolye Péntek u Starom Budimu

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera 29. siječnja 2026. godine u dvorani Esernyős održano je predstavljanje knjige „Itt is istenek vannak” autorice hrvatskih korijena Orsolye Péntek.

Događanje je pjesmom otvorila Mira Živković uz pratnju voditelja sastava „Vigad” Vincea Eredicsa. Razgovor s autoricom knjige Orsolyom Péntek vodila je predsjednica organizatorske samouprave Čarna Kršul. Razgovor je simultano preveden s mađarskog na hrvatski jezik, kao i svi pročitani odlomci knjige.

Orsolya ne dopušta nijednom fotografu da je fotografira – nije je bilo na fotografijama kad je nedavno preuzela Veliku godišnju nagradu za beletristiku, a nema je ni sad. Ali na promociji je bila itekako prisutna i sve je očarala svojim jedinstvenim načinom razmišljanja, pisanja, znanja.

Roman „I tu ima bogova”, u podnaslovu knjiga lutanja, nije samo knjiga o 15-godišnjem proputovanju Europom. To je i put traženja identiteta, doma. Obiluje bogatom povijesnom, kulturnom baštinom europskog područja. Prisutni su elementi grčke mitologije. Postavlja pitanje različitih vjera, a i kolektivnog sjećanja.

Orsolya Péntek, koja ima višestruki identitet, odlučila je krenuti na put Europom i posjetiti sve gradove odakle potječu njezini predci kako bi uvidjela pristoji li joj neka druga okolina, neki drugi grad, više od Budimpešte. Na putovanjima je zapisivala crtice koje je tad pisala isključivo sebi samoj, ne imajući u planu da će jednom biti objavljene u obliku knjige. U uvodu govori o bijegu od kolo-tečine i ponovnom „crtanju” načina života.

„Ponovno sam počela hodati Europom kako bih pobjegla od svog propalog života prije negoli se unutar mene izgradi panel-ska, stambena zgrada umjesto katedrale. Drukčiji sam život tražila od onih koji se ne znaju sami stvoriti, uzalud su prolazili dani od prvog do šestog dana pa i sedmi dan, kad se odmaraju. Drukčiji život sam tražila nego roditelji, drukčiji od onog što su ga vodili oni koji su mi činili zlo, drukčiji od onog kojim sam živjela. Ali taj drukčiji trebalo je iz ničega nacrtati. Meni je bio povjeren.”

Iako je Orsolya u ranijim djelima, kao što je njezina trilogija, pisala ponajprije o majci i odnosu dviju sestara, u romanu „Itt is istenek vannak” autorica prvi put dublje progovara o ocu. Ocu koji je bio prevoditelj s njemačkog, engleskog, ali i gotovo svih europskih jezika. Smatrao se srednjoeuroljaninom.

„Ne znam zašto sam u Veneciju ponijela Fejtóovu knjigu ‘Zagreb’. Bila je dovoljno tanka, pa je taman stala, ili sam napokon htjela preboljeti oca deset godina nakon njegove smrti i nakon pet godina svog lutanja. Nisam slutila da mogu preboljeti samo ono što me ostavlja hladnom, ali ne i ono u čemu nas dvoje sličimo. Naprimjer u tome da u Veneciju donesem knjigu o Zagrebu. Mi uvijek negdje nedostajemo i uvijek nam u jednom gradu nedostaje jedan drugi grad.”

Orsolya Péntek također je na predstavljanju knjige govorila o teretima prošlosti, o transgeneracijskom nasljeđu koje po njezinu mišljenu predci nenamjerno prenose potomcima. Na putovanjima posjetila je i mjesta koja su simboli diktature.

„Ma negdje sam pročitala. Ili sam vidjela na nekom filmu. Ili slični na nešto – uvjeravam samu sebe, a zatim odustanem. Sjedila sam na ovom kolodvoru kad sam bila jedna druga osoba i bojala sam se. Toliko sam se bojala da taj strah nije nestao ni u ovome životu. Sjećam ga se.

Ulični uglovi, na kojima nenadano napu-kne vrijeme, i sve ono čega se sjećam, a ne bih se mogla sjećati. Kad izađem iz bara, pogledam prema kolodvoru. Na oblačnom, sutonskom nebu još se više iscrtavaju konture željezne konstrukcije. Mrzim. Gledam ga dok se u meni ne pojavi najprije val hladne ravnodušnosti, a zatim divljenje. Neljudski lije-

po, te željezne volte pod nebom. Polagano krenem prema njemu i svaki je korak lakši.

Ovo je jedan drugi život. Franco je mrtav. Rákosi je umro, Salazar je mrtav, Staljin je umro, Hitler je umro – govorim si svaki put kad zakoračim, korak po korak unaprijed, naposljetku stojim ispred njega.

Jedna putna karta u prošli život. U onaj u kojem sam tu sjedila, leđa naslonjenih na zid, prebijena. Franco je mrtav. Rákosi je mrtav. Salazar je mrtav. Strah je mrtav. Strah nikad ne umire. Strah je mrtav. Strah. Stojim nasuprot kolodvora, gledam ga ukočena pogleda, kao da ga želim izbrisati.”

Knjiga je prepuna raznih ugođaja i boja. Prisutni su i bogovi iz grčke mitologije koji su metafore za ljudske osobine.

„Ondje stoji, nasred trga. Gleda me nepomična lica, usta su mu pomalo otvorena. Ima puna, tamna usta, kosa mu u loknama pada na vrat. Gotovo me skida i postavlja na stol svojim pogledom, ali ne mogu okrenuti glavu. Kao da ga je barun Gloeden fotografirao. Sicilijansko lice. Južno lice. Sumeransko, židovsko, perzijsko, egipatsko lice. Jedan od najljepših muškaraca kojeg sam ikad vidjela. Jedna žila malo ispod pupka pulsira snažno, ritmički, na koži mi je još miris naranče. Sjena dijeli stol na dva dijela. Protegnem se preko sunčeve zrake i brzim, odlučnim pokretom ispijem kavu. Ne znam bojim li se više njega ili sebe.”

Knjiga je vrlo slojevita, duboka, osobna, žanrovski nesvrstljiva u jedan kalup. Baš kao i njezina autorica, čiji predci s čak šest različitih nacionalnosti pokrivaju čitavu bivšu Monarhiju. Orsolya je posebno bila privržena baki iz Pečuha koja je bila Hrvatica. Orsolya je i slikarica, ima diplomu iz povijesti, s glavnim interesom za veze između simboličke i religijske povijesti. K tomu je i nagrađivana spisateljica. Iako, kako ona kaže, nikad joj nije bilo u planu baviti se pisanjem. Nedavno je nagrađena i Velikom književnom nagradom za beletristiku.

Događanju su nazočili veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, predsjednik HDS-a Ivan Guban, zamjenik gradonačelnika Starog Budima – Bekašmeđera Ferenc Búrjan.

Kršul

Postavljeno i blagoslovljeno novo zvono u crkvi sv. Emerika (Mirka) u Kisegu

Hrvatska vjerska zajednica u gradu Kisegu uz podršku Hrvatske samouprave Kisega okuplja se na misnim slavljinama koja se dvaput mjesečno i u drugim prigodama organiziraju u crkvi svetog Emerika (Mirka), koju oni zovu „naša crkva“. Crkva svetog Emerika posljednjih se godina obnavlja iznutra i izvana te se očekuje da će do sredine 2026. godine zasjati u punom sjaju. Tomu će zasigurno pridodati i novo zvono koje je postavljeno i blagoslovljeno 24. veljače.

Novo zvono župne zajednice blagoslovio je župnik Antal Zoltán Kirner. Na zvonu stoji natpis na mađarskom jeziku koji u prijevodu glasi: „Načinjeno u čast svetog Emerika, zaštitnika mladeži, za Rimokatoličku župnu zajednicu u Kisegu godine Gospodnje 2025. Neka moja riječ potiče mlade na ustrajnost u vjeri, ljubav i vjernost. Izlio me majstor ljevač zvona Ferenc Gombos.“

Novo zvono zamijenilo je staro, koje je težilo svega 30 kilograma. Novo zvono koje je podignuto u crkveni toranj ima 525 kilograma i zvoni u tonu F. Zvono je glas, živa riječ koja povezuje nebo i zemlju, čovjeka s Bogom, prošlost s budućnošću. Svečanim trenucima svjedočili su toga utorka posljednje stanovnici Kisega.

Zvono je blagoslovio župnik Antal Kirner

Ukrasi su na novom zvonu suzdržani, nadahnuti jednostavnim i skromnim životom svetog Emerika, lišenim taštine i svjetovne buke. Na zvonu se nalaze sitni cvjetni motivi – malo ih je upravo kako bi simbolizirali čistoću i tišinu. Ovim činom nastavlja se

obnova crkve koja je u studenome 2024. ponovno posvećena, tad je završila njezina unutarnja obnova. Tad je istaknuto i da potpuna obnova uključuje još radove na pročelju, obnovu tornja, restauraciju zvonika i izradu novih zvona.

Na svečanosti blagoslova zvona, među ostalima, sudjelovao je i Pjevački zbor „Zora“ iz Kisega. Trenutačno u crkvi sv. Emerika do 6. ožujka boravi kip Putujuće Celjanske Marije. Šandor Petković, predsjednik Hrvatske samouprave Kisega, izjavio je za ORF kako se Hrvati u Kisegu vesele novom zvonu te kako će na crkvenom tornju biti postavljen i sat, a troškovi novog zvona iznose 25 milijuna forinti (otprilike 60 000 eura).

Branka Pavić Blažetin • Foto: Gábor Cseh

IZ KOLJNOFA

Kako je za Hrvatski glasnik izvijestila zastupnica Hrvatske državne samouprave Marija Pilišić, u Koljnofu je 5. ožujka u organizaciji Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije predstavljen Hrvatski katolički kalendar 2026. Kalendar su predstavili lektor kalendara dr. sc. Silvestar Balić, a u ime nakladnika ravnateljica Neprofitnog poduzeća „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin te predsjednica Hrvatske samouprave Đursko-mošonsko-šopronske županije Marija Pilišić. Videovezom na predavanje se iz Pečuha uključila urednica kalendara Lilla Trubić-Gregeš.

Glazbeni okvir događanju dao je nastup Ženske vokalne skupine „Biser“ iz Unde. Autori nekih od pjesama koje su donesene u ovogodišnjem kalendaru – Marija Fülöp-Huljev, Franjo Pajrić, Andrija Handler i Šandor Horvat – čitali su svoje stihove.

Nakon predstavljanja slijedio je razgovor s Ivanom Guganom, nositeljem hrvatske narodnosne liste na parlamentarnim izborima koji će se održati 12. travnja. Kako donosi portal *croatika.hu*, „Govorio je o aktualnim pitanjima hrvatske zajednice u Mađarskoj te posebno istaknuo važnost registracije u hrvatski birački popis kako bi glas Hrvata bio snažniji i vidljiviji u javnom i političkom životu zemlje. Naglasio je i da mu je važan neposredan dijalog s pripadnicima zajednice, zbog čega ovih tjedana obilazi regije u kojima žive Hrvati. Kako je rekao, takve susrete ne doživljava kao kampanju, nego prije svega kao razgovor s ljudima na terenu. U slučaju izbora najavio je i uvođenje tzv. konzultacija, odnosno redovitih termina za prijam građana, kako bi

Predstavljajući

pripadnici hrvatske zajednice mogli izravno iznijeti svoja pitanja i prijedloge.”

Branka Pavić Blažetin • Foto: Fanni Sárközi

17. Dravsko proljeće

Predstavnici Općine Sopje na čelu s načelnikom Berislavom Androšem, predsjednikom Savjeta mladih Općine Sopje Antonijem Rastijom i predsjednikom Kulturno-umjetničkog društva „Podravec“ iz Sopja Domagojem Androšem 12. ožujka održali su radni sastanak u Starinu. Radni sastanak bio je povezan s organizacijom manifestacije „Dravsko proljeće“, koja se ove godine održava u Starinu.

„S našim partnerima danas smo utanačili detalje o organizaciji ovogodišnjeg Dravskog proljeća. Ove godine manifestacija će se tradicionalno održati na Mladi Uskrs, odnosno u subotu nakon Uskrsa. Novost je u odnosu na proteklih osam godina to da će se program održati u jednom danu. U 10 sati ujutro početak će malonogometni turnir i kuhanje čobanca. Nakon proglašenja pobjednika i zajedničkog ručka slijedi sveta misa nakon koje kreće tradicionalna povorka u narodnim nošnjama kroz naselje. U Starinu će biti postavljeno nekoliko postaja na kojima će se moći kušati tradicionalni gastronomski proizvodi uz pjesmu i ples. Nakon toga slijedi svečano otvorenje Dravskog proljeća uz nastupe KUD-ova i tradicionalno narodno veselje“, istaknuo je načelnik Općine Sopje Berislav Androš.

Kako doznaje Hrvatski glasnik, sastanku je uz predstavnike Općine Sopje, Mjesne samouprave Starina i Hrvatske samouprave

Sudionici susreta

Starina nazočio i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

BPB • Foto: Antonio Rastija

STARIN – U organizaciji Mjesne samouprave Starina i Hrvatske samouprave Starina 13. ožujka obilježen je nacionalni praznik 15. ožujka. Učenici Osnovne škole Starin u mjesnom Domu kulture izveli su prigodan svečani program. Istodobno je otvorena i izložba crteža učenika škole nastalih na temu ilustracije „Priče iz Starina“.

Raspis natječaja za ilustracije priče potpisuje Mjesna samouprava Starina, koja ga je ostvarila u suradnji s Institutom za narodnu prosvjetu uz koordinaciju Erzsébet Kiss. Priče o Starinu stvarali su stanovnici sela – mladi i stari zajedno.

U organizaciji istih samouprava 6. ožujka obilježen je i Dan žena. Zajednička organizacija pokazala se kao pun pogodak – mjesni Dom kulture bio je ispunjen ženama iz Starina. Uz program učenika Osnovne škole Starin i izvrsnu večeru druženje je uz Alibi Band nastavljeno do kasnih večernjih sati. Kolača nije nedostajalo, a pripremile su ih žene iz sela, kako se može pročitati na službenoj stranici iz pera načelnice Doris Dudás Szarka.

BPB

MARTINCI – U organizaciji Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ prva u nizu priredaba pod nazivom Dani otvorenih vrata održana je 20. ožujka. Održana je uskrсна radionica šaranja jaja koju je vodila Križevčanka Ruža Hum uz pomoć odgajateljica iz martinačkog vrtića Regine Varanai i Mirjane Fenyvesi. Program je protekao u dobrom raspoloženju uz velik odaziv djece i odraslih iz Izvara, Lukovišća, Potonje, Križevaca i Martinaca.

Mala stranica

SRETAN USKRS UZ ŠARENE PISANICE

Pisanica znači početak očekivanog proljeća, pa otuda tradicija izrade i bojenja pisanica. Ljudi vjeruju da u jajetu počiva ogromna snaga i da je simbol nastanka novog života. Taj pučki običaj postojao je i prije Krista. Od poganskih vremena pa do danas jaje je puno simbolike. Neki su u njemu vidjeli snažan prirodni element, neki u žumanjku sunce, a drugi Božje ruke. Jaje kod rimokatolika predstavlja uskrsnuće i rađanje novog života. Jaja se daruju da bi godina bila rodna, a šarene boje nagovještaju dolazeće proljeće. Osim šarenih jaja i zec donosi proljeće i također predstavlja dolazak novog života i obilja. U vremenu korizmeno-uskrasnih običaja bojenje i ukrašavanje jaja jedna je od najpoznatijih uskrasnih tradicija. U različitim krajevima oslikavaju ih različitim tehnikama – negdje voskom ili zeljastim biljem, negdje struganjem, negdje ih oblože koncima, vustom ili šljokicama. Na pisanicama najčešće se javljaju motivi proljetnoga cvijeća, motiv križa ili proljetnih radova, hrastovih i borovih grančica, ravne i izlomljene linije, točkice i valovnice, razni tekstovi – od imena darovatelja, godine nastanka, dobrih želja itd.

BOJENJE JAJA LUKOM

Za bojenje jaja na ovaj način potrebna su jaja sobne temperature, kora od luka (najbolje su crvene i smeđe kore) i vrpce za vezivanje. Omotajte kora od luka oko jajeta. Nema

Pisanje pisanica u Martincima

potrebe da to učinite jako precizno, možete ostaviti i nekoliko praznina. Svežite kora. Da bi bilo sigurnije, spustite svako jaje u stopalo od čarape i gore vežite. Prokuhajte jaja. Koristite toplu vodu, polako je zakuhajte, a zatim kuhajte najmanje 40 minuta. Izvadite jaja i ohladite. Odmotajte ih i eto čuda! Da biste postigli sjaj, nanesite mekom krpom malo ulja.

JAJE S APLIKACIJAMA

Komadići tkanine, vrpce, čipka, gotove aplikacije – sve to može poslužiti za slaganje dopadljivih

i originalnih pisanica. Potrebno je još samo ljepilo i može se početi.

PISANICE S VOSKOM

Sirova jaja treba očistiti, zatim ugrijati vosak i kičicom ispisati razne minte. Kad je gotovo, jaje se stavi u boju i u njoj kuha. Na mjestima na kojima je bio vosak jaje će ostati bijelo. Nakon što se izvađi iz boje, treba obrisati vosak, a na kraju namazati mašću da pisanice budu sjajne.

Beta

IZ ŽIVOTA NAŠIH ŠKOLA

Dječji vrtić, osnovna škola i gimnazija Mate Meršića Miloradića u Sambotelu već godinama priređuje Dan ružičastih majica, čija je poruka borba protiv vršnjačkog nasilja. Dan se obilježava od 2007. godine, kad je dječak u Kanadi bio izložen vršnjačkom nasilju zbog ružičaste majice koju je obukao radi podrške majci koja je bolovala od karcinoma. U Hrvatskoj se taj dan obilježava posljednje srijede u veljači od 2017. godine kao Nacionalni dan borbe protiv vršnjačkog nasilja. S tim ciljem slažu se i djelatnici, a i polaznici sambotelске ustanove. To su izrazili oblačenjem ružičastih majica toga dana.

Svi u ružičastim majicama

SUSRET PODUZETNIKA U SUMARTONU

Načelnik Sumartona Gyula Butykai u ime Mjesne samouprave Sumartona sazvao je mjesne poduzetnike kako bi se razgovaralo o pitanjima razvoja mjesta. Također je dao izvješće o ulaganjima u proteklom razdoblju te o projektima čije je provođenje u tijeku, a dobiveni su preko natječaja. Na susretu se okupilo gotovo 30 poduzetnika od kojih se neki bave poljoprivredom, neki transportom, neki nude usluge.

Okupljene je pozdravio načelnik g. Butykai te je zahvalio sumartonskim poduzetnicima što su prošle godine prihvatili povećanje gospodarskog poreza. Time su se povećali prihodi samouprave, od čega samouprava uspijeva ostvariti razne projekte za dobrobit svih žitelja. Prema riječima načelnika u mjestu djeluje 40-ak poduzetnika, a ima i onih čije sjedište nije u mjestu, ali porez plaćaju u selu. Načelnik je u svojoj prezentaciji govorio o aktualnim projektima, natječajima koji se provode, npr. da će se obnoviti cesta koja vodi prema groblju kao i neke druge izvan sela koje pripadaju općini. Također je spomenuo da se samouprava uspješno natjecala na raznim programima mađarske vlade. Obnovit će se ured samouprave, dvorište i ograda dječjeg vrtića. U sklopu europskog prekograničnog Programa Interreg naselje će moći ostvariti ulaganja za biciklistički turizam odnosno organizirat će najveću

mjesnu manifestaciju – „Festival zlevanka, vino i tambure”. Predstavio je i potencijalne natječaje za obnovu cesta.

Sumartonski poduzetnici

Susretu su nazočili i mladi poduzetnici. Milan Đuric poduzeće trgovine naslijedio je od svojeg oca. Kaže da je isprobao razne poslove, međutim najviše mu se sviđjelo biti poduzetnik jer zna da će biti prihoda ako dobro radi. Međutim, zbog nepovoljne gospodarske situacije osjeća da je kupovna moć slabija i nije sigurno da će uspjeti za-

Milan Đuric, mladi poduzetnik

držati vrstu trgovine kojom se bavi. Zbog toga se doškolava kako bi u slučaju potrebe mogao mijenjati profesiju. Blaž Balažin u svojim tridesetim godinama bavi se poljoprivredom. Tu djelatnost naslijedio je od oca i, kako je rekao, urodio se u to i zavolio je. On je zadovoljan mogućnostima u zemlji, ali rado bi se upoznao s hrvatskim poljoprivrednicima da razmijene iskustva.

Na prijašnjim susretima bilo je poduzetnika i iz Hrvatske, međutim ovaj put zbog poslova nisu mogli nazočiti. Načelnik je obećao da će biti još prilike da se nađu i razgovaraju. Susret poduzetnika posjetili su i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés i dopredsjednica Skupštine Zalske županije Hajnalka Bata.

Beta

Hrvatski kalendar 2026. predstavljen i u Pomurju

U organizaciji Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica” i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin” 26. veljače u Kuriji Fedak u Serdahelu pomurskim čitateljima predstavljen je Hrvatski kalendar 2026.

U ime domaćina nazočne je pozdravila voditeljica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin” Zorica Prosenjak Matola, među ostalima ravnateljicu Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica” Timeu Šakan-Škrilin, urednicu Hrvatskog kalendara 2026. Branku Pavić Blažetin i župnika iz Goričana Josipa Drvoderića.

Razgovor s urednicom vodila je novinarka Bernadeta Blažetin, koja je skrenula pozornost na uvodne riječi urednice kako je Hrvatski kalendar škrinja Hrvata u Mađarskoj – „ona je materijalno svjedočanstvo vremena i kulture, ali i čuvarica duše jednoga naroda”. Glavna urednica kalendara Branka Pavić Blažetin u razgovoru je predstavila publici koncepciju izdanja, sadržaj pojedinih poglavlja, zanimljive napise koji se povezuju s poviješću i kulturom pomurske regije. Zahvalila je onima koji su surađivali u nastajanju kalendara.

Nakon predstavljanja kalendara ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin predstavila je i druga izdanja Croatice koja su izdana prošle godine te skrenula pozornost na mrežne stranice izdavačke kuće na kojima se izdanja mogu i naručiti.

Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin te glavna urednica Hrvatskog glasnika i Hrvatskog kalendara Branka Pavić Blažetin

Na promociji su sudjelovali članovi pjevačkih zborova iz raznih pomurskih naselja s pomurskim popevkama, učiteljica Jelica Mihović Adam pročitala je svoju priču objavljenu u kalendaru, a učiteljica dr. Erika Rac pročitala je pjesmu Sumartonce Tibora Mihovića koja je također objavljena u izdanju.

Beta

Bal u Salanti

U salantskom hrvatskom narodnosnom vrtiću u 2026. godini ima 80 polaznika. Vrtić je u održavanju Mjesne samouprave Salante, a uz mađarski provodi se i hrvatski odgojni program koji pohađaju svi polaznici vrtića. Kako nam kazuje voditeljica vrtića Dijana Bori, i ove su godine priredili više nego uspješan dobrotvorni bal. Bal je, kao i svake godine, organizirala Zaklada vrtića.

Jako velik broj posjetitelja odazvao se balu – njih 250, a imali su i velik broj podupiratelja koji su kupili kartu i osigurali bogatu tombolu. Na tomboli se izvlačilo 300 dobitaka. Napunio se salantski dom kulture 7. veljače životom, smijehom, plesom i pjesmom.

Goste bala zabavljao je martinački Orkestar „Podravka“. U programu bala sudjelovale su civilne udruge naselja, učenici salantske osnovne škole, plesna skupina „Maleni“ skupine salantskog KUD-a „Marica“ te malo i veliko iz salantskog vrtića. Djelatnici vrtića izveli su dopadljiv program, a mališani su, kako mađarskom tako i hrvatskom koreografijom, oduševili sve nazočne.

Mađarske plesove s djecom su uvježbale Zsuzsanna Tímea Antal Raics, Ildikó Klotz i Éva Ragány. Plesove i igre na hrvatskom jeziku s djecom su uvježbale Dijana Bori, Zsuzsanna Lefler i Gordana Dazkalov-Hrisztov Delics.

Branka Pavić Blažetin Vesele tete iz vrtića

HARKANJ – U Harkanju je 21. ožujka 2026. dolazak proljeća obilježen veselim proljetnim događanjem na Trgu Széchenyi u Terehegyu. Cjelodnevni program ponudio je pravo zajedničko slavlje na kojem su mještani i posjetitelji zajedno uživali u prvim proljetnim zrakama sunca, tradiciji i bogatom zabavnom sadržaju.

Među izvođačima bili su i Muški pjevački zbor „Hrastina“ iz Udvara te Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja. Za dobro raspoloženje tijekom dana pobrinuli su se čuvari tradicije, programi djece iz vrtića i škole te koncerti, dok su natjecanje u kuhanju i sadržaji za djecu dodatno obogatili program.

HARKANJ – Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja 21. ožujka sudjelovao je u pobožnosti križnoga puta na hrvatskom jeziku u Župi sv. Mihaela arkandela u Donjem Miholjcu. Pobožnost je predvodio bivši harkanjski župnik vlč. Ladislav Ronta.

Harkanjce su domaćini srdačno primili, na čelu sa župnikom vlč. Josipom Antolovićem, koji ih je pozdravio i zahvalio na zajedničkoj molitvi. Nakon križnoga puta zbor je otpjevao nekoliko korizmenih pjesama.

Susret je protekao u duhu zajedništva i vjere kao poticaj za dublje promišljanje korizmenog vremena u iščekivanju Kristova uskrsnuća.

Foto: Zoltán Czene

SALANTA – U salantskoj crkvi (u Nijemetu) održano je tradicionalno korizmeno događanje koje se svake godine naizmjenice održava u Harkanju i Salanti. Ove je godine na redu bila Salanta.

U crkvi sv. Ladislava u Nijemetu 27. veljače molio se križni put na hrvatskom jeziku, a molili su ga zajedno vjernici iz Salante i Kukinja. Nakon križnoga puta održana je sveta misa na hrvatskom jeziku koju je služio voditelj Hrvatske referature Pečuške biskupije Gabrijel Barić, koji je predvodio i molitvu križnoga puta.

KALAČA – Već po tradiciji u petak prije Cvjetnice Hrvatska samouprava Kalače organizirala je pobožnost križnoga puta na hrvatskom jeziku. Ovoga puta bilo je to 27. ožujka. Kako nas je obavijestila predsjednica Marija Ivo, vjernici rackih Hrvata križni put molili su u kalačkom groblju na kalvariji.

Klapa DIČAKI

Klapa DIČAKI fiksirala je djelovanje za ovo ljeto. Pošto slavu DIČAKI 10 ljet postojanja predviđaju intenzivirati aktivnosti.

Klapa Dičaki

Početak ljeta stoji u znaku duhovnih jačak. Po nastupi u crikva u Čajti (u januaru) i u Čembi (u februaru) se sada pripravlja na suoblikovanje prvoga skupnoga hrvatskoga shodišća ljeta u Vincjetu 21. ožujka 2026. Onda slijedi vikend s mašama i po tom s kratkimi duhovnim koncerti na Stinjaki (27. ožujka 2026.) i u Bandolu (28. ožujka 2026.).

Po Vazmi te se DIČAKI koncentrirati na repertoar narodnih i zabavnih jačak. Vrhunska priredba će bit „Dalmatinski klapski večer“, pri kom će se i oficijelno svečavati jubilej „10 ljet Klapa DIČAKI“. Kao posebne goste su mogli zadobiti Klapu ŠUFIT i Klapu TRAMUNTA-NA iz Hrvatske. Fešta će se organizirati u subotu 27. lipnja 2026. u Čembi na općinskom arealu.

Od 8. do 15. srpnja 2026. je fiksirana turneja i svakodnevne radionice u Hrvatskoj s bazom u Crikvenici, dijelom i u kooperaciji s prijateljskim klapami iz one krajine.

Uz druge nastupe u jesen stoju na primjer nastupi pri hrvatskom shodišću u Lovreti i na Klapskom festivalu HKD-a na kalendaru.

Produžila se je i suradnja s vokalnim ekspertom iz Zagreba Matijom Škvorcom, ki po svojoj prilici dojde na probe, da da jačkarom u individualni vježba savjete, a vježba i sa cijelom klapom.

BBP

PEČUH – U Hrvatskom kazalištu u Pečuhu 10. ožujka gostovalo je Dječje kazališta Branka Mihaljevića iz Osijeka s predstavom Damira Mađarića „Anton Žic, baba i harmonika“. Riječ je o monodrami inspiriranoj romanom „Tajni dnevnik Adriana Molea“.

Shakespeare, Brecht i mnogi drugi bili su poticani od drugih autora te su stvorili svoja djela. Tako je i Damir Mađarić, inspiriran vječnom temom Tajnog dnevnika Adriana Molea, napisao Antuna Žica. Antun Žic dječak je od 14 godina, pubertetlija koji ima problema s odrastanjem, roditeljima (time se misli i na mamu i na tatu). Ima ludu baku, psa koji stvara probleme, ljubav koja ne funkcionira i niz malih ili većih problema koje dječaci u njegovim godinama imaju.

U SPOMEN

TAHIR MUJIČIĆ

(1947. – 2026.)

U Zagrebu je 22. veljače 2026. godine preminuo hrvatski dramski pisac, pjesnik, scenarist, redatelj, scenograf, kostimograf, lutkar, kazališni i filmski djelatnik Tahir Mujičić.

Rođen je u Zagrebu 21. srpnja 1947. Diplomirao je komparativnu književnost i jugoslavistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1974. godine. Osnivač je i suosnivač kazališnih društava HPK – Hvar, Malik Tintilinić – Kazalište „Trešnja“, glumačke družine Histrion, lec MManipuli, ad HOC, Teatar za po doma i UHLOD-a. Radio je kao menadžer, novinar, urednik i glavni urednik u Vjesniku. Bio je direktor Egmonta Hrvatska.

Autor je 42 dramska teksta, od kojih je 39 igrano. Napisao je 11 zbirki poezije pozivajući se na tri tradicije: kajkavski urbani zagrebački žargon i pripadajuću mu književnost, dalmatinski i dubrovački jezični izričaj i povijest te naposljetku decentno i sudržano na svoje bosansko podrijetlo.

Tahir Mujičić surađivao je s Hrvatskim kazalištem Pečuh i s njegovim nekadašnjim ravnateljem Antunom Vidakovićem na pripremi kazališnih predstava, a i na pripremi izložbi koje su se priređivale u okviru Galerije Csopor(T) Horda koja je djelovala u Hrvatskom kazalištu Pečuh. Na scenu je 15. srpnja 1993. postavljena drama autorskog trojca Mujičić – Senker – Juranić „Fritz i pjevačica“, 1998. Tahir Mujičić potpisao je režiju drame Bajce Bečarca „Lutkovni panoptikum“, za što je potpisao i kostime i lutke, 2006. godine na scenu je postavljena drama autorskog trojca Mujičić – Senker – Škrabe „Trenk divlji crveni baron“ u režiji Tahira Mujičića. Bio je član neformalne hrvatsko-mađarske kulturne udruge Csopor(t)-Horda koja je utemeljena 1995. godine u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin